

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC QUẢN TRỊ NHÀ TRƯỜNG ĐỐI VỚI CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC TRỰC THUỘC BỘ TÀI CHÍNH

PHẠM XUÂN THỦY, NGUYỄN THỊ MAI LIÊN, NGUYỄN THỊ QUỲNH PHƯƠNG

Tự chủ đại học là điều kiện cho việc đổi mới công tác quản lý các cơ sở giáo dục đại học, đồng thời tạo lập một môi trường quản trị đại học mới. Tuy nhiên, hiện nay các cơ sở giáo dục đại học trực thuộc Bộ Tài chính chưa thực sự quan tâm và tỏ ra hình thức trong việc minh bạch hóa các thông tin về tài chính, quy trình, kết quả đào tạo, việc làm và kiểm định chất lượng giáo dục đại học. Để giải quyết những hạn chế này, các cơ sở giáo dục đào tạo nói chung và các cơ sở giáo dục đại học nói riêng của Bộ Tài chính cần chủ động đổi mới tư duy và cách làm trong quản trị nhà trường nhằm thích ứng với yêu cầu quản lý của nhà nước.

Từ khóa: Quản trị nhà trường, cơ sở giáo dục, giáo dục đại học, tự chủ

RENOVATE MANAGEMENT PROCESS AT PUBLIC UNIVERSITIES UNDER MINISTRY OF FINANCE

Pham Xuan Thuy, Nguyen Thi Mai Lien,
Nguyen Thi Quynh Phuong

University autonomy is the condition for renewing the management of higher education institutions and creating a new university governance environment, however, higher education institutions under the Ministry of Finance has not paid proper attention and shown the formality in transparentizing financial information, processes, training results, employment and tertiary education quality accreditation. To address these limitations, the universities and the universities under Ministry of Finance in particular need to proactively renew their thinking and practice in school administration to adapt to the requirements of the new context.

Keywords: School governance, higher education institutions, autonomy

Ngày nhận bài: 24/12/2019

Ngày hoàn thiện biên tập: 21/1/2020

Ngày duyệt đăng: 27/1/2020

Một số vấn đề đặt ra trong công tác quản trị nhà trường đối với các cơ sở giáo dục đại học trực thuộc Bộ Tài chính

Bộ Tài chính hiện có 04 cơ sở giáo dục đại học (GDĐH) trực thuộc, gồm: Học viện Tài chính; Trường Đại học Tài chính - Quản trị kinh doanh; Trường Đại

học Tài chính - Kế toán; Trường Đại học Tài chính - Marketing. Trong đó, có 03 Trường triển khai cơ chế tự bảo đảm một phần chi thường xuyên, gồm: Học viện Tài chính, Trường Đại học Tài chính - Quản trị kinh doanh, Trường Đại học Tài chính - Kế toán. Riêng trường Đại học Tài chính - Marketing thực hiện cơ chế tự bảo đảm chi thường xuyên và chi đầu tư. Hàng năm, các cơ sở giáo dục đại học của Bộ Tài chính đã đào tạo khoảng trên 12.000 sinh viên ra trường, góp phần cung cấp nguồn nhân lực cho xã hội. Nhìn chung, sản phẩm của các cơ sở giáo dục, đào tạo trực thuộc Bộ Tài chính đáp ứng được yêu cầu của xã hội.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai công tác quản trị nhà trường đối với các cơ sở GDĐH trực thuộc Bộ Tài chính đã bộc lộ một số tồn tại, hạn chế sau:

Thứ nhất, các trường chưa thực sự chủ động đổi mới công tác quản trị đại học. Việc đổi mới quản lý nhà nước đối với các cơ sở giáo dục đại học gắn chặt với việc đổi mới công tác quản trị đại học trong cơ sở giáo dục đại học, tuy nhiên, hiện nay các trường Bộ Tài chính chưa thực sự chủ động trong đổi mới công tác quản trị đại học. Thực tế, tự chủ đại học chính là điều kiện cho việc đổi mới công tác quản lý các cơ sở giáo dục đại học, đồng thời tạo lập một môi trường quản trị đại học mới. Tuy nhiên, hiện nay các cơ sở giáo dục đại học trực thuộc Bộ Tài chính chưa thực sự quan tâm và tỏ ra hình thức trong việc minh bạch hóa các thông tin về tài chính, quy trình, kết quả đào tạo, việc làm và kiểm định chất lượng giáo dục đại học.

Thứ hai, công tác truyền thông nội bộ về tự chủ đại học và nhận thức về quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm chưa đầy đủ: Các trường chưa thực sự thay đổi tư duy và cách làm trong quản trị nội bộ nhà trường để sẵn sàng thích ứng với sự đổi mới theo hướng tự chủ.

Đối với trường triển khai thí điểm tự chủ mặc dù đã phân cấp tự quyết định đối với hoạt động của trường về tổ chức bộ máy, nhân sự, một số hoạt động đào tạo... nhưng trên thực tế, khi có tình huống phát sinh, Hiệu trưởng nhà trường vẫn đề nghị Bộ Tài chính (cơ quan chủ quản) có ý kiến hoặc đề nghị Bộ Tài chính phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo có ý kiến đối với việc thực hiện của Trường.

Thứ ba, hội đồng trường chưa phát huy được vai trò quản lý tại các cơ sở GDĐH: Hội đồng trường là một công cụ quan trọng trong việc thực hiện đổi mới cơ chế quản lý các cơ sở GDĐH gắn với tự chủ đại học nhằm đảm bảo sự phát triển lành mạnh của một tổ chức dân chủ. Theo đó, quyết định chiến lược được đưa ra bởi hội đồng trường. Tuy nhiên, hội

Bộ Tài chính hiện có 04 cơ sở giáo dục đại học trực thuộc, gồm: Học viện Tài chính; Trường Đại học Tài chính - Quản trị kinh doanh; Trường Đại học Tài chính - Kế toán; Trường Đại học Tài chính - Marketing. Hàng năm, các cơ sở giáo dục đại học này đào tạo khoảng trên 12.000 sinh viên ra trường, cung cấp nguồn nhân lực có chất lượng cho xã hội.

đồng trường hiện nay chưa phát huy được vai trò tại các cơ sở GDĐH. Thành viên trong trường chiếm tỷ lệ lớn trong hội đồng trường (trên 70%), hầu hết là ban giám hiệu, trưởng các đơn vị trực thuộc trường, do đó, rất khó có những ý kiến khách quan trong khi ra các quyết sách của hội đồng trường, vì họ vừa có vai trò định hướng, giám sát lại vừa chịu trách nhiệm quản lý, thực hiện, chịu trách nhiệm về hoạt động của trường trước hội đồng trường. Chủ tịch Hội đồng trường của các cơ sở GDĐH trực thuộc Bộ Tài chính hiện nay đều là những người có chức vụ trong các cơ quan quản lý thuộc và trực thuộc Bộ Tài chính, chịu trách nhiệm chính về nhiệm vụ được giao tại cơ quan, vị trí chủ tịch hội đồng trường chỉ là kiêm nhiệm, điều này ảnh hưởng khá nhiều đến việc điều hành hội đồng trường.

Thứ tư, chưa chủ động đổi mới công tác quản lý trong nội bộ nhà trường: Các trường chưa mạnh dạn đổi mới thực hiện cơ chế tài chính trong nội bộ nhà trường, đưa vào quy chế chi tiêu nội bộ như thực hiện cơ chế khoán thực hiện nhiệm vụ tại mỗi đơn vị cấu thành của nhà trường. Một số đơn vị sự nghiệp trực thuộc trường hiện nay chưa thực hiện cơ chế tài chính tự đảm bảo chi thường xuyên, tạo thêm gánh nặng tài chính cho trường.

Các trường chưa thực hiện công khai các chỉ tiêu hoạt động của trường, đặc biệt những chỉ tiêu liên quan

đến việc đánh giá xếp hạng các cơ sở GDĐH trong khu vực cũng như thế giới. Hiện nay, các trường mới chỉ tập trung vào công tác tuyên truyền tuyển sinh đầu vào, giới thiệu chuyên ngành đào tạo, khoa đào tạo, sứ mệnh, tầm nhìn của trường. Tuy nhiên, các trường chưa tập trung nhiều vào công tác nghiên cứu khoa học, chưa có nhiều bài báo khoa học trên các tạp chí thế giới; tỷ lệ bài có trích dẫn trên các tạp chí thế giới không nhiều; chưa thống kê theo dõi tỷ lệ sinh viên ra trường có việc làm... đó là những tiêu chí đánh giá đối với các trường đại học trong khu vực cũng như trên thế giới.

Thứ năm, chưa mở rộng quan hệ hợp tác giữa cơ sở GDĐH với các đơn vị sử dụng lao động: Hiện nay, các trường đã chủ động xây dựng các mối quan hệ hợp tác giữa trường với các đơn vị sử dụng lao động, đặc biệt là các doanh nghiệp, ngân hàng... tuy nhiên, mức độ thực hiện còn hạn chế.

Giải pháp đổi mới công tác quản trị nhà trường tại các trường đại học trực thuộc Bộ Tài chính

Để khắc phục những tồn tại hạn chế, thời gian tới cần triển khai đồng bộ các giải pháp sau:

Một là, đẩy mạnh công tác truyền thông nội bộ nhận thức về tự chủ đại học: Vấn đề truyền thông nội bộ đóng vai trò rất quan trọng, nó giúp cho các đối tượng hiểu rõ, đúng đắn về việc đổi mới quản lý giáo dục theo hướng tự chủ.

Việc tuyên truyền về đổi mới GDĐH theo hướng tự chủ cần phải được phổ biến sâu và rộng đến toàn thể đội ngũ viên chức, giảng viên của trường hiểu, chủ động thích nghi. Cần làm rõ để đội ngũ giảng viên hiểu rằng, tự chủ không chỉ là vấn đề về cơ chế tài chính, tự do chi tiêu mà cần tập trung vào tự chủ về đào tạo, nghiên cứu khoa học; đồng thời, tự chủ gắn với minh bạch và trách nhiệm giải trình, gắn chặt với kiểm định.

Hai là, chủ động xây dựng cam kết giải trình đảm bảo điều kiện tự chủ: Việc đổi mới cơ chế quản lý các cơ sở GDĐH nhằm tăng cường tự chủ đại học, theo đó, buộc các trường cần phải chuyển mình, thay đổi tư duy từ thụ động theo quy định sang chủ động xây dựng hệ thống thông tin minh bạch hóa cùng với những nội dung cam kết giải trình đối với sản phẩm đầu ra. Hiện nay, các cơ sở GDĐH trực thuộc Bộ Tài chính còn hạn chế trong việc thực hiện công khai thông tin. Do đó, thời gian tới, các trường cần chủ động thực hiện công khai thông tin về các hoạt động của trường, đặc biệt nhấn mạnh các tiêu chí liên quan đến đánh giá xếp hạng các trường đại học khu vực cũng như thế giới.

Các trường cần chủ động xây dựng các chỉ tiêu cam kết với các đối tượng: (1) Người học; (2) Viên chức,

giảng viên; (3) Người sử dụng lao động; (4) Cơ quan quản lý. Đồng thời, nghiêm túc thực hiện các cam kết đó một cách minh bạch, công khai. Các nội dung công khai cần hướng tới gồm: Công tác nghiên cứu khoa học, đẩy mạnh công bố quốc tế cũng như tăng cường nghiên cứu ứng dụng; Khuyến khích các nhà khoa học tìm kiếm cơ hội nghiên cứu khoa học trong nước và quốc tế nhằm xây dựng năng lực và uy tín của trường; Tỷ lệ sinh viên ra trường tìm được việc làm sau một năm và nhiều năm ra trường... Qua đó, tạo điều kiện cho người học tìm hiểu về định hướng đầu ra sau khi học tập tại trường.

Ba là, tăng cường vai trò quản lý của Hội đồng trường tại các cơ sở GDĐH: Hội đồng trường được thành lập thể hiện tính tuân thủ pháp luật của các cơ sở GDĐH, đồng thời xuất phát từ yêu cầu thực tiễn của quản trị trường đại học. Hội đồng trường đóng vai trò đại diện chủ sở hữu cho tài sản mà Nhà nước đã đầu tư và đảm bảo định hướng phát triển của nhà trường, gắn với hoạt động của nhà trường với trách nhiệm xã hội, bảo toàn và củng cố vốn nhà nước, cũng như thực hiện các mục tiêu giáo dục và quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm của trường theo pháp luật. Do vậy, các trường cần quy định quy trình quản lý tại trường, trong đó, việc thông qua Hội đồng trường trước khi quyết định định hướng, kế hoạch công tác của nhà trường là bắt buộc.

Bốn là, đổi mới cơ chế quản lý nội bộ của nhà trường:

Đối với Trường đã thực hiện cơ chế tự chủ cần mạnh dạn trong việc quyết định các hoạt động đã được cấp có thẩm quyền giao khi thực hiện tự chủ. Đồng thời, chủ động xây dựng cơ chế kiểm soát các hoạt động độc lập, tự chủ, thực hiện trách nhiệm của các đơn vị trong nhà trường, đặt ra những tiêu chuẩn, tiêu chí chặt chẽ để đánh giá việc thực hiện nhiệm vụ, thực hiện sự tự chủ, tự chịu trách nhiệm của các đối tượng trên các lĩnh vực như tài chính, cơ sở vật chất, thực hiện nguyên tắc và chế độ trong quản lý, trong công việc, trong đào tạo... Xây dựng đội ngũ viên chức quản lý và giảng viên có phẩm chất đạo đức, đủ về số lượng, có trình độ chuyên môn cao, phong cách giảng dạy tiên tiến và hiện đại; Chú trọng đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giảng viên về chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm, có cơ chế khuyến khích giảng viên nghiên cứu đổi mới phương pháp giảng dạy. Chủ động đổi mới nội dung chương trình và phương pháp dạy học theo hướng mở, nội dung giảng dạy gắn với yêu cầu thực tiễn của Ngành, chuyên ngành đào tạo.

Năm là, tăng cường mở rộng quan hệ hợp tác giữa các cơ sở GDĐH với các đơn vị sử dụng lao động: Việc liên kết giữa các cơ sở GDĐH với các doanh nghiệp nói riêng và các đơn vị sử dụng lao động nói chung cần được đẩy mạnh nhằm nâng cao chất lượng đào tạo,

nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ; đồng thời, tăng cường khả năng tiếp cận và áp dụng kiến thức lý luận cơ sở vào thực tiễn của sinh viên; Tăng cường liên kết với các doanh nghiệp để xây dựng các phòng thí nghiệm theo hình thức hợp tác công - tư.

Tuy nhiên, tùy thuộc vào khả năng và điều kiện cụ thể mà lựa chọn nội dung và hình thức liên kết phù hợp: Liên kết nghiên cứu phát triển dưới dạng hợp đồng, thương mại hóa kết quả nghiên cứu, phối hợp thực hiện các chương trình đào tạo, doanh nghiệp với tư cách là khách hàng thường xuyên của các trường đại học; mời các doanh nhân, người làm việc tại các đơn vị sử dụng lao động tham gia giảng dạy, tập huấn, trao đổi kinh nghiệm thực tế tại đơn vị; đặt hàng các sản phẩm nghiên cứu khoa học, các dự án khảo sát thực tế theo chuyên đề để các giảng viên trong trường, cũng như các sinh viên có thể tham gia các câu phần của dự án. Bên cạnh đó, cần mở rộng các hoạt động tạo điều kiện cho sinh viên thực tập tại các doanh nghiệp, đơn vị sử dụng lao động để tiếp cận công việc thực tế và tăng cơ hội tìm kiếm việc làm.

Việc tiếp tục đổi mới cơ chế quản lý các cơ sở GDĐH theo hướng tăng cường tự chủ gắn với trách nhiệm giải trình là cần thiết và là tất yếu khách quan phù hợp với xu thế chung của thế giới cũng như định hướng đổi mới quản lý nhà nước của đất nước ta. Do đó, các cơ sở giáo dục đào tạo nói chung và các cơ sở GDĐH nói riêng trực thuộc Bộ Tài chính cần chủ động đổi mới tư duy và cách làm trong quản trị nhà trường nhằm thích ứng với yêu cầu quản lý của Nhà nước.

Tài liệu tham khảo:

1. Quốc hội (2012), *Luật Giáo dục đại học*;
2. Quốc hội (2018), số 34/2018/QH14 Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giáo dục đại học;
3. Chính phủ (2014), Nghị quyết số 77/NQ-CP ngày Chính phủ về thí điểm đổi mới cơ chế hoạt động đối với các cơ sở giáo dục đại học công lập giai đoạn 2014-2017;
4. Đề án thí điểm đổi mới cơ chế hoạt động của Trường Đại học Tài chính – Marketing giai đoạn 2015 – 2017 theo tinh thần của Nghị quyết số 77/NQ-CP ngày Chính phủ về thí điểm đổi mới cơ chế hoạt động đối với các cơ sở giáo dục đại học công lập giai đoạn 2014-2017;
5. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), Thông tư số 36/2017/TT-BGDĐT ban hành quy chế thực hiện công khai đối với cơ sở giáo dục và đào tạo thuộc;
6. Ngô Thế Chi (2013), “Nâng cao vai trò quản trị các trường đại học công lập kinh tế trong điều kiện tự chủ tài chính”, *Đề tài khoa học cấp Bộ 5*;
7. Phạm Văn Đăng (2012), “Đổi mới tài chính đơn vị sự nghiệp công và dịch vụ công”, *Đề tài khoa học cấp Bộ*.

Thông tin tác giả:

ThS. Phạm Xuân Thủy, ThS. Nguyễn Thị Mai Liên,
ThS. Nguyễn Thị Quỳnh Phương
Email: phamxuanthuy@mof.gov.vn